

นโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

CIVIL STATE POLICY FOR LOCAL DEVELOPMENT IN CHUMPHON PROVINCE

อติพงษ์ นาครอด¹ รุ่งสรรค์ อินทร์จันทร์² และ รชนีดา ไสยรส³Athipong Nakrod¹, Rungsun Injun² and Rachanida Saiyars³

Received : 20 ก.พ. 2561

Revised : 20 ก.ค. 2561

Accepted : 20 ก.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับนโยบายประชารัฐและระดับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร 2) ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร 3) เพื่อสร้างนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 36 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยวิธี Stepwise ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและอธิบายผล ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับนโยบายประชารัฐและระดับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับสูง (.807) นโยบายประชารัฐที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรร้อยละ 66.50 ($R^2 = .665$) เรียงการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน การส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม การปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทรศัพท์ 09 4614 6415 Email: athipong2523@hotmail.com

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทรศัพท์ 08 1834 2090 Email: rungsun_injun@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทรศัพท์ 09 5668 2895 Email: pook_maymay@hotmail.com

¹ Master of Public Administration Program in Public and Private Management Student, Rajabhat Maha Sarakham University. Tel.+669 4614 6415 Email: athipong2523@hotmail.com

² Master of Public Administration Program in Public and Private Management Advisor, Rajabhat Maha Sarakham University. Tel.+668 1834 2090 Email: rungsun_injun@hotmail.com

³ Master of Public Administration Program in Public and Private Management Advisor, Rajabhat Maha Sarakham University. Tel.+669 5668 2895 Email: pook_maymay@hotmail.com

3) นโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ควรมีการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม ส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว บริหารจัดการสาธารณูปโภค การบำรุงรักษาซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน และภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนงบประมาณการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชน ขนาดย่อม

คำสำคัญ : นโยบายประชารัฐ การพัฒนา ท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to 1) study the level of civil state policy and local development in Chumphon Province, 2) examine the relationship and the influence of the civil state policy on the local development in Chumphon Province, and 3) create a model of civil state policy for the local development in the area of study. The study was mixed in nature-quantitative and qualitative methods. With respect to the quantitative method, the sample of the study comprised 400 people. The study instrument was a set of self-administered questionnaires. In regard to the qualitative method, the small sample group comprised 36 participants. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used for hypothesis testing were Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and multiple regression by stepwise and data analysis for qualitative result. The results were as follows.

1) The level of civil state policy and local development in Chumphon Province, as a whole, was rated at a high level.

2) The relationship between the civil state policy and the local development in the area of study, as a whole, was also rated at a high level (.807). The predictor variables could explain factors influencing the local development in the area of study with a statistically calculated percentage of 66.50 ($R^2 = .665$). The sub-variables in descending order of degree were *organizational competency promotion*, *private and people's organization promotion and social power*, *local people encouragement for more development participation*, *liberty and rights warranty*, *equilibrium in development participation*, and *conflict management with peace orientation*.

3) According to the civil state policy for the local development in the area of study, Chumphon Province should develop other strategies namely *agricultural products and industrial agriculture development*, *commerce and tourism investment engagement*, *utility management*, and *infrastructure reestablishment and preservation*. Finally, government's policies for small and micro community enterprise financial support were crucially needed.

Keywords : Civil State Policy, Development, Local

บทนำ

นโยบายประชารัฐเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีความมุ่งหวังของกรอบนโยบาย คือการปิดจุดอ่อนของนโยบายประชานิยมดังกล่าว โดยตัวสาระสำคัญของนโยบายประชารัฐ จะอยู่ที่การใช้อำนาจของรัฐ เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญนโยบายประชารัฐ จึงมีได้มุ่งเน้นที่การสร้างค่านิยมชมชอบของประชาชนในระยะสั้นเป็นหลัก ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะทำงานประชารัฐ พบว่า นโยบายประชารัฐที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีอยู่ 2 รูปแบบที่สำคัญ รูปแบบแรก คือ กลุ่มนโยบายที่ดูแลกลุ่มรากหญ้าโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปของการอัดฉีดเงินกองทุนหมู่บ้านหรือ มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับตำบล ซึ่งเป็นมาตรการดูแล สนับสนุนแบบเฉพาะเจาะจงลงไปให้กับกลุ่มประชาชน และในระดับพื้นที่ รูปแบบที่สอง คือ กลุ่มนโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจ เพื่อลดปัญหาผลผลิตคงค้าง ก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน การลงทุนระลอกใหม่ ตัวอย่างของนโยบายในรูปแบบที่สอง เช่น มาตรการยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่จ่ายไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ มาตรการลดหย่อนภาษี 15,000 บาท สำหรับการซื้อสินค้าและบริการในช่วงปลายปีที่ผ่านมา เป็นต้น ทั้งสองรูปแบบจะให้ผลประโยชน์ต่อประชาชนในระดับที่ต่างกัน โดยนโยบายรูปแบบแรกจะให้ผลกระทบโดยตรงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากกว่า เนื่องจากเป็นการให้การช่วยเหลือกับกลุ่มประชาชนโดยตรง ในขณะที่นโยบายรูปแบบที่สอง จะให้ประโยชน์กับประชาชนทางอ้อม ผ่านการสนับสนุนภาคธุรกิจ นั่นคือ ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ภายหลังจากที่ธุรกิจได้รับผลประโยชน์แล้ว และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจะมากหรือน้อย ขึ้นกับว่าภาคธุรกิจนำผลประโยชน์ที่ได้มาต่อยอดสร้างการผลิต จ้างงานและลงทุนเพิ่มมากน้อยเพียงใดนั่นเอง ดังนั้นประชาชนจะได้ประโยชน์จากนโยบายประชารัฐ จึงขึ้นกับว่าคณะทำงานประชารัฐจะมุ่งนโยบายไปในทิศทางใด หากนโยบายประชารัฐมุ่งเน้นที่การพัฒนาที่รากหญ้าเป็นสำคัญ ประชาชนทั่วไปก็จะได้รับผลประโยชน์ที่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และได้รับผลประโยชน์ที่มากกว่านโยบายที่มุ่งเน้นที่การพัฒนาภาคธุรกิจ เพื่อลดปัญหาผลผลิตคงค้าง เป็นหลัก (ณริฏี พิศลยบุตร, 2559 : 1) จากกรณีการศึกษาดังกล่าวและผู้วิจัยจึงได้ศึกษากรอบ “ประชารัฐ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.จังหวัด) (คสช.) ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ นายอำเภอ การปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการระดับอำเภอ ผู้แทนพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) องค์การพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน และประชาชน โดยนโยบายประชารัฐนั้นมีเจตนารมณ์ดังนี้ 1) ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาท้องถิ่น สังคมและประเทศ 2) การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง จริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับ 3) การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ 4) ทุกส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนร่วมเป็น “ภาคีการพัฒนา” โดยร่วมวางแผนร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะนักศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มีความเห็นว่าการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ควรมีการศึกษานโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เพื่อพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจฐานราก การบูรณาการการทำงานในระดับพื้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นตามแนวทางประชารัฐการสนับสนุนศักยภาพและโอกาสการพัฒนาของคนการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบท การพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์

วิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับนโยบายประชารัฐและระดับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
- 2) ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
- 3) เพื่อสร้างนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 300 คน ข้าราชการและพนักงานจ้าง จำนวน 4,669 คน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,527 คน ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 224,100 คน รวมทั้งหมดจำนวน 230,596 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิและจัดสัดส่วนได้ดังนี้ ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 10 คน ข้าราชการและพนักงานจ้าง จำนวน 143 คน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 47 คน ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 200 คน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ในการนำนโยบายประชารัฐไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) ผู้แทนจากผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 1 คน ผู้บริหารเทศบาล จำนวน 1 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 2) ผู้แทนข้าราชการและพนักงานจ้างส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ ข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 1 คน ข้าราชการในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 คน และข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนฝ่ายการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพรจำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 1 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 4) ผู้แทนประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 3 คน โดยเลือกมีบทบาทในการบริหารร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือได้รับรางวัลหรือมีผลงานเป็นประจักษ์ 5) ผู้แทนท้องถิ่นอำเภอ จำนวน 3 คน โดยเลือกจากขนาดของอำเภอ ได้แก่ อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน อำเภอขนาดกลาง จำนวน 1 คน และอำเภอขนาดเล็ก จำนวน 1 คน และ 6) ผู้แทนนายอำเภอ จำนวน 3 คน โดยเลือกจากขนาดของอำเภอ ได้แก่ อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน อำเภอขนาดกลาง จำนวน 1 คน และอำเภอขนาดเล็ก จำนวน 1 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 18 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ในการนำนโยบายประชารัฐไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) ผู้แทนจากผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 1 คน ผู้บริหารเทศบาล จำนวน 1 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 2) ผู้แทนข้าราชการและพนักงานจ้างส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ ข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร จำนวน 1 คน ข้าราชการในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 คน และข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนฝ่ายการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพรจำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 1 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน

4) ผู้แทนประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 3 คน โดยเลือกมีบทบาทในการบริหารร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือได้รับรางวัลหรือมีผลงานเป็นประจักษ์ 5) ผู้แทนท้องถิ่นอำเภอ จำนวน 3 คน โดยเลือกจากขนาดของอำเภอ ได้แก่ อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน อำเภอขนาดกลาง จำนวน 1 คน และอำเภอขนาดเล็ก จำนวน 1 คน และ 6) ผู้แทนนายอำเภอ จำนวน 3 คน โดยเลือกจากขนาดของอำเภอ ได้แก่ อำเภอขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน อำเภอขนาดกลาง จำนวน 1 คน และอำเภอขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ทั้งนี้ไม่ใช้บุคคลเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนแบบประมาณค่า จำนวน 4 ตอน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนามาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยเลือกประเด็นที่น่าสนใจมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์พร้อมทั้งศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามคำศัพท์ และงานวิจัยเกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยไม่ใช้บุคคลเดียวกันกับประชากรกลุ่มที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางไว้ (In-depth interview)

2.3 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพที่สังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้นมาพบที่ปรึกษาและดำเนินการวางแผนร่วมกันในการดำเนินการ Focus Group โดยผู้วิจัยเตรียมการประชุมพร้อมการนำเสนอชี้แจงและมีเครื่องมือในการดำเนินการดังต่อไปนี้ เครื่องอัดวิดีโอ กระดาษสำหรับจดบันทึกและดินสอ ชาร์ตหรือกระดาน บทศริปการสนทนากลุ่ม รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้จัดบันทึกการสนทนา เครื่องบันทึกเสียง ป้ายชื่อ นาฬิกาจับเวลา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลที่มีความหลากหลายเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์ และมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการความร่วมมือเก็บรวบรวมแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยแต่งตั้งผู้ช่วยผู้วิจัย อำเภอละ 1 คน เพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยจะชี้แจงวิธีการและขั้นตอนให้กับผู้ช่วยผู้วิจัย ก่อนลงมือเก็บข้อมูลและดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ครบ จำนวน 400 คน

3.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองทุกคน

3.4 ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อยืนยันการสร้างนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ระดับนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

4.3 วิเคราะห์นโยบายประชารัฐที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)

4.5 สังเคราะห์ผลการ Focus Group เป็นรูปแบบเพื่อนำไปยืนยันผลการวิจัยโดยใช้วิธีการพรรณนา และอธิบายผลที่ได้จากการ Focus Group ว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือแตกต่างจากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ และคุณภาพอย่างไร เพื่อให้การสรุปและการเสนอแนะในมุมมองและความสัมพันธ์ในแต่ละมิติเพื่อเพิ่มความเข้มแข็ง และเชื่อมั่นให้กับงานวิจัยในเชิงวิชาการ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ จะทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพรรณนาลักษณะของข้อมูล สถิติที่ใช้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

5.1.2 สถิติที่ใช้ในการวัดระดับรูปแบบนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)

5.1.3 สถิติเชิงตีความ (Inference Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออ้างอิงประชากรซึ่งผู้วิจัยจะใช้สถิติหลักเพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการพรรณนา และอธิบายผลที่ได้จากการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือแตกต่างจากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณอย่างไร เพื่อให้การสรุปและการเสนอแนะในมุมมอง และความสัมพันธ์ในแต่ละมิติเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและเชื่อมั่นให้กับงานวิจัยในเชิงวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ รองลงมาคือด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กร และด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคมเท่ากับด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา และระดับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบท ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านการสนับสนุนศักยภาพและโอกาสการพัฒนาของคน เท่ากับด้านการพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ความสัมพันธ์ของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .807 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
โดยรวม

ตัวแปร	ด้านการ สนับสนุน ศักยภาพ และโอกาส การพัฒนาของคน	ด้านการ พัฒนา สภาพแวดล้อม ทางสังคม	ด้านการ เสริมสร้าง ศักยภาพ การพัฒนา ของภูมิภาค และชนบท	ด้านการพัฒนา สมรรถนะและ ประสิทธิภาพ ของระบบ เศรษฐกิจ	ด้านการจัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	การ พัฒนา โดยรวม
	(Y1)	(Y2)	(Y3)	(Y4)	(Y5)	(Yรวม)
ด้านการให้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพ (X1)	.374*	.450*	.369*	.425*	.425*	.503*
ด้านการจัดการแก้ไขความ ขัดแย้ง ในสังคมด้วยสันติวิธี (X2)	.479*	.572*	.468*	.503*	.522*	.626*
ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของ ประชาชนและพลังทางสังคม (X3)	.497*	.575*	.541*	.543*	.491*	.651*
ด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา (X4)	.438*	.530*	.442*	.489*	.376*	.559*
ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วม ร่วมในการพัฒนา (X5)	.518*	.617*	.515*	.562*	.462*	.658*
ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วน ร่วมในการพัฒนา (X6)	.550*	.642*	.508*	.592*	.518*	.691*
ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของ องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กร ประชาชน (X7)	.571*	.622*	.549*	.616*	.483*	.698*
โดยรวมของนโยบายประชารัฐ กับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด ชุมพร (Xรวม)	.631*	.738*	.625*	.687*	.602*	.807*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรนโยบายประชารัฐที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวม มีจำนวน 6 ตัว สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ได้ร้อยละ 66.50 มีค่า $R^2 = .665$ และมีค่า F เท่ากับ 130.107 มีค่า Adjusted R^2 เท่ากับ .660 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .004 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยพบว่า ตัวแปรที่จะอธิบายการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการ ตามความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ คือ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ได้แก่ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี สามารถเขียนสมการทำนายจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร พบว่า มีตัวแปรที่สำคัญที่เข้าสู่สมการ 6 ตัวแปร ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าอำนาจพยากรณ์ของความสัมพันธ์ของนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวม
(n = 400)

ตัวแปร	Regression Coefficient			
	B	beta	t	Sig
ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ (X ₁)	.097 (4)	.117	3.166	.002
ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี (X ₂)	.082 (6)	.099	2.235	.026
ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม (X ₃)	.120 (2)	.168	3.978	.000
ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (X ₅)	.124(5)	.152	3.514	.000
ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา (X ₆)	.155 (3)	.204	4.513	.000
ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน (X ₇)	.217 (1)	.279	6.603	.000
ค่าคงที่ (Constant)		.830		
Multiple R		.816		
R ²		.665		
Adjusted R ²		.660		
R ² Change		.004		
F		130.107		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้สามารถเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = .830 + .097 X_1 \text{ ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ} + .082 X_2 \text{ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี} + .120 X_3 \text{ ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม} + .124 X_5 \text{ ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา} + .155 X_6 \text{ ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา} + .217 X_7 \text{ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน}$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_r = .279 Z_7 \text{ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน} + .204 Z_6 \text{ ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา} + .168 Z_3 \text{ ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม} + .152 Z_5 \text{ ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา} + .117 Z_1 \text{ ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ} + .099 Z_2 \text{ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี}$$

3) นโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากผลการวิจัยในเชิงปริมาณ พบว่านโยบายประชารัฐด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา ด้านการปรับคุณภาพ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร พัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน มีอิทธิพลในการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เมื่อมีการสัมภาษณ์และดำเนินการ จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) แล้วพบว่า จังหวัดชุมพรควรมีการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การส่งเสริม การท่องเที่ยว การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงองค์กรเครือข่ายชุมชนและการบริหารจัดการของสมาชิกกลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน การบริหารจัดการ ด้านสาธารณูปโภคการบำรุงรักษาและการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานและภาครัฐควรมีนโยบายมาร่วมสนับสนุน งบประมาณในการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กร ประชาชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า นโยบายประชารัฐ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรโดยรวม มีจำนวน 6 ตัว สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดชุมพร ได้ร้อยละ 66.50 มีค่า $R^2 = .665$ และมีค่า F เท่ากับ 130.107 มีค่า Adjusted R^2 เท่ากับ .660 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .004 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่าตัวแปรที่จะอธิบายการ พัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ คือด้านการเสริมสร้างศักยภาพ ขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ประชาชนและพลังทางสังคม ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการ ที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ได้แก่ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของจุมพล หนีมพานิช (2547 : 140) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่า หมายถึง การบริหาร นโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล สมรรถนะและความร่วมมือ ของพนักงานภาครัฐ และภาคเอกชน สภาพแวดล้อมของระบบ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ของนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักดีลา น้อยเจริญ (2557 : 306-319) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย มี 9 ปัจจัย สามารถอธิบายการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ได้ร้อยละ 59.0 มีค่า $R^2 = .590$ และมีค่าของ F เท่ากับ 61.837 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีปัจจัยที่สำคัญที่เข้าสู่สมการ 5 ปัจจัย คือการติดตามและประเมินผล นโยบาย วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน สมรรถนะขององค์กรและ เศรษฐกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุภาพร ยุภาศ (2554 : 193-195) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ในการทำงาน ประกอบด้วย บรรยายภาคองค์การและการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เจตคติต่อโครงการ และแรงจูงใจในเข้าร่วมโครงการ ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนโยบายเพิ่มพลังอำนาจให้ประชาชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน กรณีการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยเรื่องนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เป็นรายด้าน ได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการมีกฎหมายรับรองสิทธิประชาชน ในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารข้อมูลของราชการ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เป็นอย่างยิ่งภาครัฐมีนโยบายออกกฎหมายเพื่อรองรับให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน นั้นทำให้ทุกภาคส่วนเกิดความมั่นใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเล็งเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิเสรีภาพ โดยภาครัฐจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ประชาชนหรือภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำให้การบริหารงานของภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ และไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐ ให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส และปราศจากการทุจริต ประชาชนให้อำนาจ และเสรีภาพในการบริหาร หากมีการละเมิดสิทธิหรือการกระทำการระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลปกครองตามกระบวนการขั้นตอนด้วยความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ที่ได้อธิบายว่าการสนับสนุนศักยภาพและโอกาส การพัฒนาของคน ประกอบด้วย 1) การให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและสิทธิเสรีภาพของชุมชน ให้ความสำคัญกับหลักมนุษยธรรม เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคน รวมทั้งหลักประกันการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย 2) การให้หลักประกันในด้านโอกาสและช่องทางในการมีส่วนร่วมในส่วนของการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

2) ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการสนับสนุนให้การทำงานร่วมกัน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธีภายใต้ความเสมอภาคและเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การร่วมมือและประสานงานกันในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในสังคม การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีทัศนคติความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับกลไกกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการความขัดแย้ง ในสังคมด้วยสันติวิธี เช่น การไกล่เกลี่ยประนีประนอม การเจรจาต่อรอง รวมทั้งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคและเคารพสิทธิซึ่งกัน จะทำให้เกิดความเข้าใจกันของคน ในชุมชนและสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น จึงก่อให้เกิดความรักและพลังสามัคคี มีความร่วมมือร่วมใจแทนความขัดแย้งและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Elmore (1997 : 313-314) ที่ได้อธิบายไว้ในตัวแบบความขัดแย้งและการต่อรอง (conflict and bargaining model) ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเหมือนความขัดแย้งและการต่อรอง โดยมีฐานคติว่าองค์การเป็นอาณาบริเวณของความขัดแย้งการจัดสรรอำนาจในองค์การไม่คงที่ การตัดสินใจ ในองค์การมาจากการต่อรอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2559 : 1) ได้อธิบายว่าการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติ เป็นการการจัดการความขัดแย้ง อาจจะทำให้หลายวิธี เช่น การเจรจา การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การประนีประนอม การร่วมมือ การสานเสวนา การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ การเพิ่มทรัพยากร การสนับสนุนการโน้มน้าว การเผชิญหน้า การแข่งขัน เป็นต้น

3) ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการที่รัฐสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ นั้นจะนำไปสู่การเพิ่มสมรรถนะของประชาชน เป็นปลูกฝังวัฒนธรรมการเคารพกฎระเบียบและเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทราบอย่างกว้างขวาง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง โดยการสร้าง “เครือข่ายประชาธิปไตย” ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ต่อการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา ดังนั้น จึงส่งผลให้ประชาชนในจังหวัดชุมพร สามารถกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดเป็นพลังงานสังคม ที่มีคุณภาพ มีการสร้างพลังประชาชน จากการใช้สื่อจากภาครัฐและเอกชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิทธิหน้าที่สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศแก่ประชาชน ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่การดำเนินการของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาท้องถิ่น ก่อเกิดความรอบคอบในการตัดสินใจมากขึ้น และยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีปริญญา บุญประจำ (2546 : 30) และอิสราภรณ์ ชมชื่น (2556 : 28) ได้อธิบายถึงด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม หมายถึง กระบวนการเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม โดยการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถนำศักยภาพและสมรรถนะของตนเองมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนและทุกคนได้รับโอกาสมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4) ด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา สำหรับผลการวิจัยในด้านนี้ ในการวิจัยระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การวิจัยในระยะที่ 2 ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าการให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชน เช่น ประชาคมจังหวัด มีการกำหนดให้การพัฒนาแบบภาคีเป็นเงื่อนไขในการจัดสรรทรัพยากร กำหนดให้หน่วยงานของรัฐระบุงบภาคี จะส่งผลในการพัฒนาและการวางแผนการดำเนินการโครงการต่าง ๆ การพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า เนื่องจากว่าการสร้างภาคีประชาชน ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของบทบาทและอำนาจของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพลังสังคม ที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทั้งแบบที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล ก็ถือว่ายังมีภาคีรวมพลังกันมากเท่าไรก็จะเพิ่มอำนาจ อิทธิพลของประชาชนในการบริหาร หรือที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ ที่ยึดถือกระบวนการตัดสินใจ จึงส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นของจังหวัดชุมพร มีประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ชุมชนเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมกันเอง ทั้งนี้ควรมีการสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มองค์กรภาคีที่มีศักยภาพที่มีบทบาทสำคัญ 2 ประการคือ 1) การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี เป็นการใช้สถานภาพทางสังคมในการผลักดัน

นโยบายสาธารณะหรือโครงการสำคัญกับผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจ 2) ความเข้าใจต่อรากเหง้าของปัญหาข้อเท็จจริง และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงใน 3 ลักษณะ คือ การเป็นภาคีในการวางแผน ในการดำเนินงานจนนำไปสู่ การปฏิบัติ และในการศึกษาวิจัยจึงถือว่าเป็นภาคีที่ตอกให้การพัฒนายั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสฤณี อาชวานันทกุล (2559 : 1) ได้อธิบายการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วย 1) สนับสนุนการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนาที่ไม่เป็นฝักฝ่าย ในทางการเมืองรวมทั้ง การให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชน เช่น ประชาคมจังหวัด 2) กำหนดให้การพัฒนาแบบภาคี เป็นเงื่อนไขในการจัดสรรทรัพยากร คือกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ระบุภาคี เพื่อการพัฒนาในการวางแผนการดำเนินการโครงการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวคิดของ สรัญญา จุฑาณิล (2556 : 17) ได้อธิบายถึงการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล โดยมีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกัน อย่างต่อเนื่องทั้งนี้เป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเพื่อพัฒนา โครงสร้างความสัมพันธ์มีการเชื่อมโยง และประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน

5) ด้านการปรับดุลยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผลการวิจัยสรุปได้ว่าจากนโยบายประชารัฐ มีหลักการส่งเสริมการปรับดุลยภาพ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ของชุมชน จนกลายเป็น พลังชุมชนที่เสมอภาคและเท่าเทียมกันในประเด็นนี้ถือว่าเป็นข้อที่ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้ประชาชนมีความใกล้ชิด มีความผูกพันต่อชุมชนระดับหนึ่ง การเพิ่มดุลการมีส่วนร่วมให้กับประชาคมและกลุ่มคน ที่ยังขาดดุลการมีส่วนร่วม เช่น เกษตรกรรายย่อย ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่ง คนจนในเมือง การเพิ่มสัดส่วนตัวแทน ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ของระบบบริหารการพัฒนา มีการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยตรงเพื่อดำเนินกิจกรรม พัฒนาร่วมกับภาครัฐหรือสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสฤณี อาชวานันทกุล (2559 : 1) ได้อธิบายว่าการปรับดุลยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประกอบด้วย 1) เพิ่มดุลการมีส่วนร่วมให้กับ ประชาคมและกลุ่มคนที่ยังขาดดุลการมีส่วนร่วม 2) เพิ่มสัดส่วนตัวแทนภาคเอกชนและภาคประชาชนในคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ของระบบบริหารการ 3) เปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยตรง เพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาร่วมกับภาครัฐหรือสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนา ของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรม ที่กำหนดให้ประชาชนเป็นฝ่ายนำและภาครัฐสนับสนุน 4) สนับสนุนให้องค์กร ประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพื้นที่และชุมชนนั้น มีส่วนร่วมบริหารท้องถิ่นของตนและดำเนินการพัฒนา ผ่านช่องทางองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลสภาตำบล เทศบาล สุขาภิบาล และช่องทาง อื่น ๆ

6) ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการให้ประชาชนผู้ได้รับ ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การดำเนินการโครงการ การจัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้มากขึ้น เพื่อให้ ท้องถิ่นมีอิสระ ในการกำหนดแผนงานรวมทั้งบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพการณ์ของท้องถิ่น ทั้งนี้การปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยท้องถิ่น ได้แก่ การเปลี่ยนทัศนคติ การทำงานที่เน้นการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น โครงสร้างและกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่จะดึงให้พลเมืองและพนักงานท้องถิ่นร่วมกันทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสฤณี อาชวานันทกุล (2559 : 1) ได้อธิบายว่าการส่งเสริมท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ประกอบด้วย 1) รับรองสิทธิชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อาทิ ให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ มีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินการโครงการ 2) จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้มากขึ้นและลดการจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดแผนงานรวมทั้งบริหารกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพการณ์ของท้องถิ่น

7) **ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน** ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการสนับสนุนให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ จะช่วยส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจเอกชน การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเพื่อชุมชนและสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชนด้วยมาตรการทางภาษีและการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และเสริมสร้างทักษะในการบริหารจัดการ ย่อมเกิดการพัฒนาต่อชุมชน สังคม คุณค่าสาธารณะที่จะก่อให้เกิดกับประชาชนผู้รับบริการ เช่น การมีสุขภาพที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีน้ำสะอาดอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอเหมาะสม การมีระบบการกำจัดขยะหรือของเสียที่มีประสิทธิภาพ และควรใช้ระบบวัฒนธรรมความเชื่อ ความไว้วางใจและการเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนด้วย ความสอดคล้องในวิถีชีวิตและธรรมชาติการสร้างวัฒนธรรมของตนเองในการดำรงอยู่ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Elmore (1997 : 313-314) ได้อธิบายไว้ในตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (organizational development model) เป็นตัวแบบที่มองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเหมือนการพัฒนาองค์กร โดยมีฐานคิดว่าองค์กรควรทำหน้าที่สนองความต้องการของบุคคล จัดโครงสร้างให้คนมีส่วนร่วมและผูกพันกับองค์กร โดยสร้างกลุ่มที่มีประสิทธิผล สร้างความเห็นพ้องและผู้นำคนนโยบายกับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติควรปรับตัวเข้าหากัน และสอดคล้องกับแนวคิดของสฤณี อาชวานันทกุล (2559 : 1) ได้อธิบายว่าการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล 2) สนับสนุนให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 3) ส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจเอกชนสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเพื่อชุมชนและสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนด้วยมาตรการทางภาษี และ 4) สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และเสริมสร้างทักษะในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง นโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาในเรื่องการรับรองและหลักประกันสิทธิทางการเมืองอย่างเสรีและเสมอภาคกับประชาชนอย่างทั่วถึงแล้วควรปรับปรุงในเรื่องของสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เท่าเทียมกัน

1.2 ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีทัศนคติความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับกลไกกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี เช่น การไกล่เกลี่ย

ประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การใช้อินญาโตตุลาการและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงาน แล้วควรปรับปรุงในเรื่องของการสนับสนุนให้มีสถาบันท้องถิ่นและสถาบันวิชาการ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้ารวบรวมและเผยแพร่แนวทางการแก้ไขข้อขัดแย้ง

1.3 ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิทธิหน้าที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศแก่ประชาชน โดยใช้สื่อของรัฐและภาคเอกชน ทางวิทยุและโทรทัศน์ แล้วควรปรับปรุงในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ

1.4 ด้านการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา ควรส่งเสริมการให้ความสำคัญกับการสร้างภาคี เพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชน เช่น ประชาคมจังหวัด เป็นต้น แล้วควรปรับปรุงในเรื่องของการระบุภาคีให้หน่วยงานของรัฐเพื่อการพัฒนาในการวางแผนการดำเนินการโครงการต่าง ๆ อย่างชัดเจน

1.5 ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐโดยกิจกรรมที่กำหนดให้ประชาชนเป็นฝ่ายนำและภาครัฐสนับสนุน แล้วควรปรับปรุงในเรื่องขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมบริหารท้องถิ่นของตนและดำเนินการพัฒนาผ่านช่องทางองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลสภาตำบล เทศบาล สุขาภิบาล และช่องทางอื่น ๆ

1.6 ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินการโครงการ แล้วควรปรับปรุงในเรื่องของการรับรองสิทธิชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

1.7 ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กร ควรส่งเสริมให้ประชาชนการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรประชาชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ แล้วควรปรับปรุงในเรื่องของการสนับสนุนให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาด้านการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ ด้านการจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ด้านการสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม ด้านการปรับคุณภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนเชิงลึกเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

2.2 เห็นควรนำนโยบายประชารัฐกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ไปทดลองใช้

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนีมพานิช. (2547). *การวิเคราะห์นโยบาย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นณริฏ พิศลยบุตร. (2559). นโยบายประชารัฐต่างจากประชานิยมอย่างไรและประชาชนจะได้อะไร. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559, จาก <https://www.posttoday.com/social/think/409357>
- ภณทิลา น้อยเจริญ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ และศึกษาข้อเสนอแนะปรับปรุงพัฒนาการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยุภาพร ยุภาศ. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการนำนโยบายเพิ่มพลังอำนาจให้ประชาชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน วิเคราะห์กรณี : การดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2559). *การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศรีปริยญา ฐปกระจ่าง. (2546). *ทัศนคติของประชาชนในกระบวนการชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สรัญญา จุฑานิล. (2556). *การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถณี อาชวานันทกุล. (2559). *ประชาชน ประชานิยม และประชารัฐ (จบ)*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://thaipublica.org/2016/03/populism-pracharat-5>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *นโยบายประชารัฐ*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://ubondopa.com/db/02-02-2016>
- อิศราภรณ์ ชมชื่น. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- R.F. Elmore. (1997). *Bridging the Gap Between Standard and Achievement*. Washington, DC: Albert Shanker Institute.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics : an introductory analysis*. New York: Harper and Row.